

รายวิชาสังคมศึกษา

รหัสวิชา สด๕๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เรื่อง เรียนรู้ธรรมชาติภาคเหนือ

ครูผู้สอน ครูนจรักษ์ สุขเจริญ
ครูสุกฤณา นกเทียน

เรียนรู้ธรรมชาติภาคเหนือ

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. สามารถอธิบายลักษณะของภูมิลักษณะกับภูมิสังคมของภาคเหนือ
๒. วิเคราะห์ลักษณะของภูมิลักษณะที่มีผลต่อภูมิสังคมของภาคเหนือ
๓. เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาภูมิลักษณะกับภูมิสังคมของเหนือ

<https://planarsty-stems.com>

คำถามชวนคิด

จากภาพ

นักเรียนคิดว่าเป็นสถานที่สำคัญของภาคใด

คำตอบ ภาคเหนือ

คำถามชวนคิด

นักเรียนคนใดอาศัยอยู่ หรือเคย
เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดที่อยู่ใน
ภาคเหนือบ้าง ลองยกมือตอบ
ในชั้นเรียน

คำถามชวนคิด

นักเรียนรู้จักสถานที่สำคัญหรือ
สถานที่ท่องเที่ยวของภาคเหนือ
ที่ใดบ้าง

คำตอบ

พระธาตุดอยสุเทพ ดอยอินทนนท์
ก๊วนพะเยา

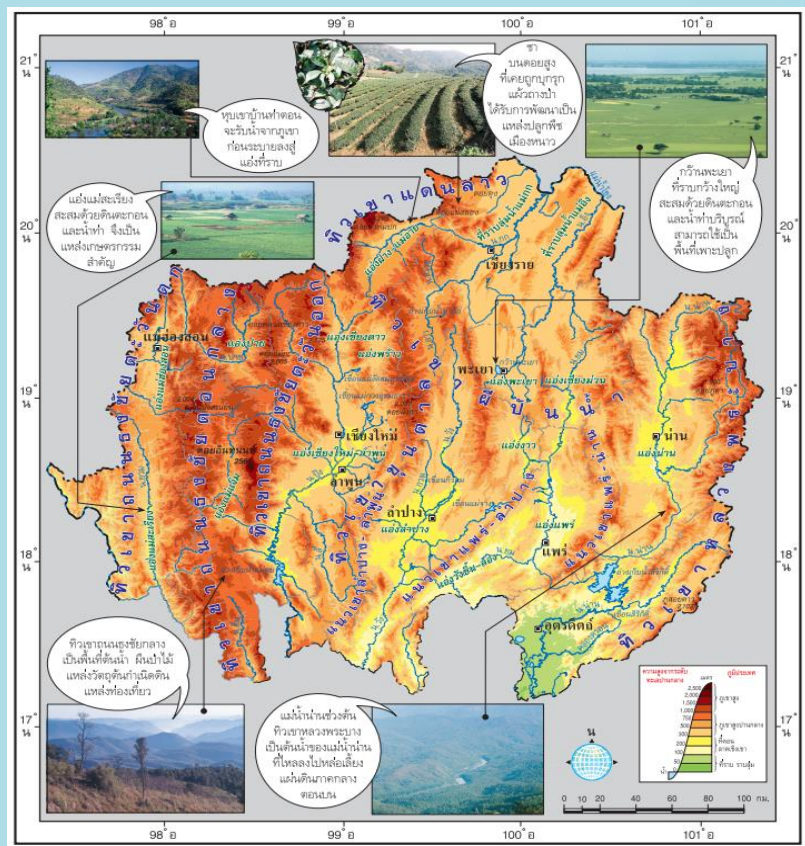

ภาคเหนือ ของประเทศไทย
ประกอบด้วย ๘ จังหวัด ได้แก่
เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา แพร่
ลำปาง ลำพูน แม่ฮ่องสอน น่าน
และอุตรดิตถ์

ภูมิลักษณะของภาคเหนือ

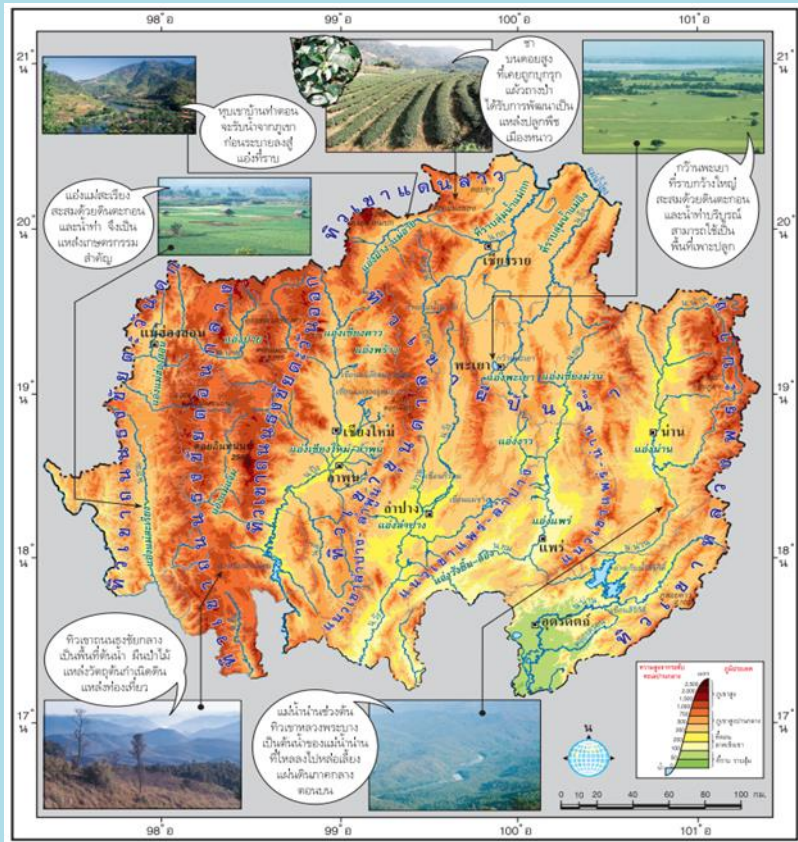

ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของ
ภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นภูเขา
และทิวเขาสูง ที่วางตัวเป็น
แนวยาวต่อเนื่องกันไปแนว
เหนือ-ใต้ สลับกับแอ่งที่ราบ

๑.ทิวเขาและภูเขา

เช่น ทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก

ทิวเขาถนนธงชัยตอนกลาง

ทิวเขาถนนธงชัยตะวันออก

ทิวเขาแดนลาว

ทิวเขาผีปันน้ำ

ทิวเขาหลวงพระบาง

บนทิวเขามีดอยอยู่บนยอดเขา

ดอยที่สำคัญ เช่น

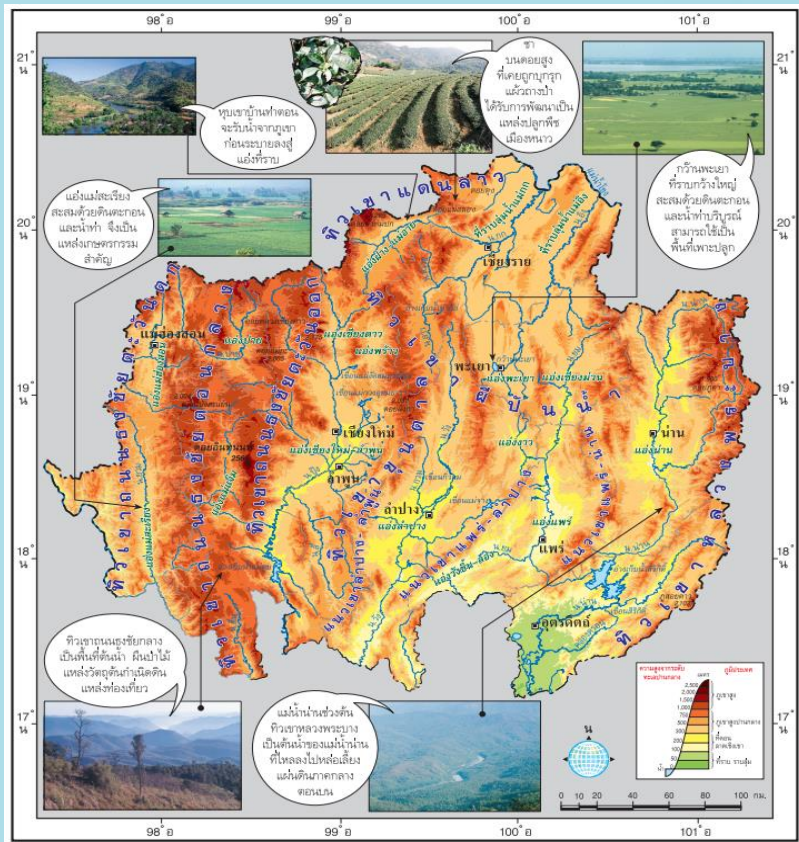
ดอยอินทนนท์ ดอยหลวงเชียงดาว

ดอยสุเทพ และดอยปุย อยู่ในทิว

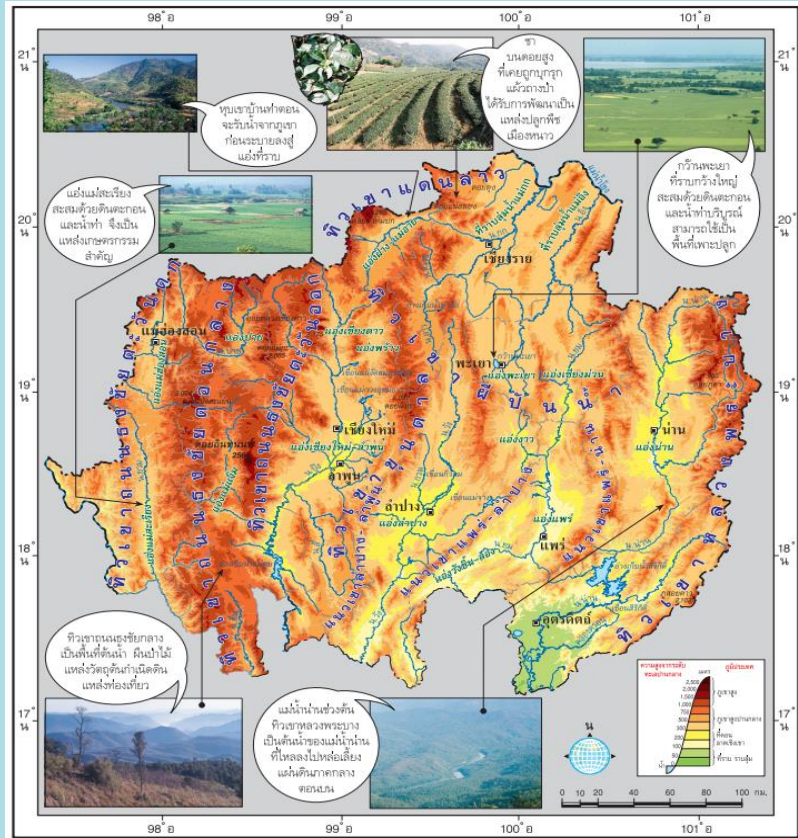
เขาถนนธงชัยตะวันออก

ดอยตุง ดอยแม่สลอง

ดอยผ้าห่มปกอยู่ในทิวเขาแดนลาว

ดอยลังกาอยู่ในทิวเขาผีปันน้ำ
ดอยภูคาและภูสอยดาวอยู่ใน
ทิวเขาหลวงพระบาง

๒. แอ่งที่ราบระหว่างภูเขา

เป็นแอ่งแผ่นดินที่อยู่ระหว่างภูเขา หรือภูเขารอบรอบ เช่น

แอ่งเชียงใหม่-ลำพูน แอ่งลำปาง

แอ่งแพร่ แอ่งน่าน แอ่งเชียงดาว

แอ่งแม่ฮ่องสอน แอ่งแม่สะเรียง

<https://kitttyou1502.wordpress.com/%>

แอ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีระบบแม่น้ำ
ไหลผ่านจึงเป็นที่สะสมตะกอน
รวมทั้งแร่ที่สลายตัวจากภูเขา
ทำให้เป็นแอ่งที่ราบที่มีดินอุดม
สมบูรณ์

<https://siamrath.co.th/n/212885>

ภูมิอากาศ

บนภูเขาสูงจะมีอากาศหนาว
เย็นเกือบตลอดทั้งปี

๓. ทรัพยากรธรรมชาติ ที่สำคัญ ดังนี้

- แร่
- ดิน
- แหล่งน้ำ

<https://www.topchiangmai.com/cm/cm5m016.php>

แร่ พบแร่เชื้อเพลิงและพลังงาน
ต่าง ๆ เช่น ปิโตรเลียมและแก๊ส
ธรรมชาติพบที่บ่อน้ำมันฝาง
จังหวัดเชียงใหม่

ดิน ในเขตเขาสูงเป็นดินตื้น ดินส่วนใหญ่อุดมสมบูรณ์

<https://sites.google.com/site/phumisastrphakhhenuxkxngthiy/home/maena-sakhay-khxng-phakh-henux>

แหล่งน้ำ บริเวณภูเขาสูงเป็น
เขตต้นน้ำ ส่วนบริเวณแอ่งที่ราบ
ระหว่างภูเขาเป็นเขตรับน้ำที่
ระบายลงมาจากภูเขา

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%81%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B8%9B%E0%B8%B4%E0%B8%87>

แม่น้ำสายสำคัญ เช่น
แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง
แม่น้ำยม แม่น้ำน่าน

[s://www.museumthailand.com/th/3982/storytelling/เขื่อนสิริกิติ์/](https://www.museumthailand.com/th/3982/storytelling/เขื่อนสิริกิติ์/)

เขื่อนและอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ
เช่น อ่างเก็บน้ำปางอู่
อ่างเก็บน้ำแม่ตูป
เขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล
เขื่อนแม่กวงอุดมธารา
ก๊วนพะเยา เขื่อนสิริกิติ์

<https://medthai.com/ตะแบก/>

๔. พืชพรรณธรรมชาติและสัตว์ป่า

พืชพรรณธรรมชาติ เช่น ต้นสัก

ต้นมะค่าโมง ต้นประดู่ป่า

ต้นตะแบก ต้นทองกวาว

สัตว์ป่า เช่น ช้าง กระทิง สมเสร็จ

แก้งหม้อ เลียงผา เสือโคร่ง หมูป่า

ภูมิสังคมของภาคเหนือ

ภูมิสังคมของภาคเหนือ


```
graph TD; A[ภูมิสังคมของภาคเหนือ] --- B[วิถีการดำเนินชีวิต]; A --- C[กิจกรรมทางเศรษฐกิจ]
```

วิถีการดำเนินชีวิต

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

วิถีการดำเนินชีวิต

<https://tiewlanna.wordpress.com>

ประชากรส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณแอ่งที่ราบมีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติ มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมแบบชาวล้านนาที่สืบทอดต่อกันมา เช่น การแต่งกาย อาหาร

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ


```
graph TD; A[กิจกรรมทางเศรษฐกิจ] --> B[เกษตรกรรม]; A --> C[อุตสาหกรรม]; A --> D[การค้าและบริการ]
```

เกษตรกรรม

อุตสาหกรรม

การค้าและบริการ

เกษตรกรรม

เป็นเศรษฐกิจหลักของภาคเหนือ
เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงสลับกับแอ่ง
ที่ราบระหว่างภูเขา เป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธาร
ที่อุดมสมบูรณ์ ตามไหล่เขามีการเพาะปลูกแบบขั้นบันได

เกษตรกรรม

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ข้าว

ถั่วเหลือง

กระเทียม

ชา

<https://www.gourmetandcuisine.com/stories/detail/1420> <https://www.sanook.com/health/16693/>

ส้ม

ลิ้นจี่

ลำไย

สตรอว์เบอร์รี

อุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในภาคเหนือ
ส่วนใหญ่เป็นการแปรรูป
ผลผลิตทางการเกษตร
อุตสาหกรรมเครื่องเรือนจากไม้
อุตสาหกรรมเซรามิก

การค้าและบริการ

ที่ตั้งของภาคเหนืออยู่ติดชายแดน
จึงมีความพร้อมในการเชื่อมโยงการค้าและ
การบริการกับประเทศใกล้เคียง เช่น เมียนมาร์
ลาว จีน

ด้านการค้าที่สำคัญ เช่น ด้านแม่สาย
ด้านเชียงของ-ห้วยทราย จังหวัดเชียงราย
ด้านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน

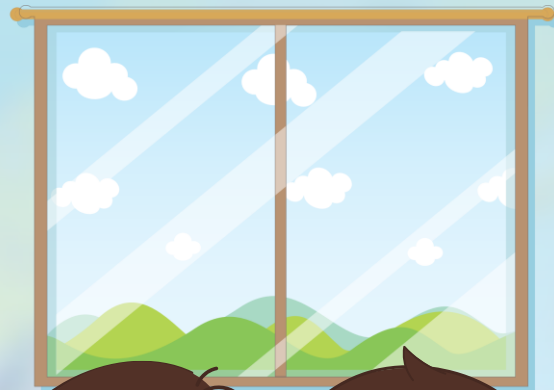

ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจง : ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑ เรื่อง เรียนรู้ธรรมชาติภาคเหนือ

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑
เรื่อง เรียนรู้ธรรมชาติ
ภาคเหนือ

คำชี้แจงครูปลายทาง

๑. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑
เรื่อง เรียนรู้ธรรมชาติภาคเหนือ
๒. ครูเดินดูและให้ความช่วยเหลือตาม
ความเหมาะสม

ใบงานที่ ๑ เรื่อง วัฒนธรรมชาติภาคเหนือ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง มองดูธรรมชาติ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วัฒนธรรมชาติภาคเหนือ
 รายวิชาสังคมศึกษา รหัสวิชา ส๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง : นักเรียนสังเกตแผนที่ที่นำมาแสดง แล้วร่วมกันสนทนา โดยใช้คำถาม ดังนี้

(ตอนที่ ๑)

- แผนที่ดังกล่าวคือแผนที่อะไร

.....

- ภาคเหนือมีกี่จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดใดบ้าง

.....

ใบงานที่ ๑

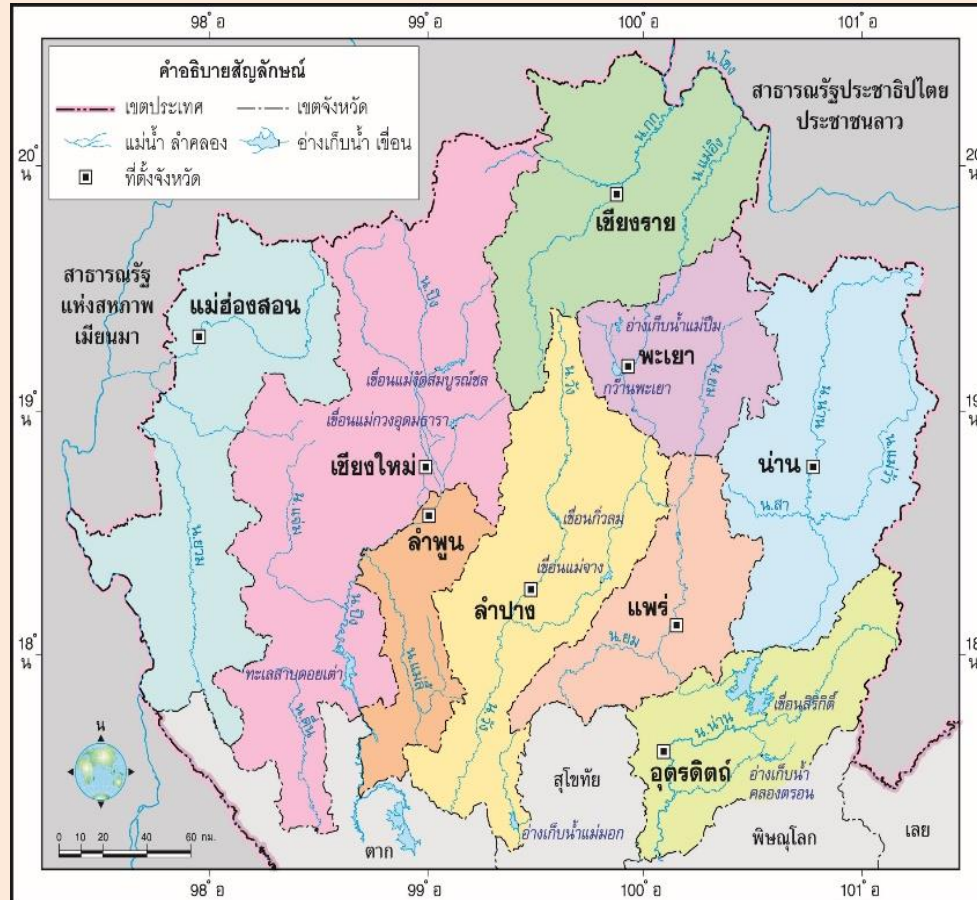
คำชี้แจง : นักเรียนวิเคราะห์เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรในภาคเหนือ แล้ว
สรุปความรู้เป็นความคิดรวบยอดลงในแผนภาพความคิด ดังตัวอย่าง

(ตอนที่ ๒)

ใบงานที่ ๑

• แผนที่ดังกล่าวคือแผนที่อะไร

.....

.....

• ภาคเหนือมีกี่จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดใดบ้าง

.....

.....

วิถีการดำเนินชีวิต
ของประชากรในภาคเหนือ

- แผนที่ดังกล่าวคือแผนที่อะไร

แผนที่ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดและแม่น้ำในภาคเหนือ

- ภาคเหนือมีกี่จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดใดบ้าง

๙ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง
พะเยา แพร่ น่าน และอุตรดิตถ์

ประชากรส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐาน
อยู่บริเวณแอ่งที่ราบ มีวิถีชีวิต
ที่ผูกพันกับธรรมชาติ

ชาวเขาที่อาศัยอยู่ตามภูเขามีความเชื่อและ
ศรัทธาในระบบธรรมชาตินี้จึงมีประเพณีและ
พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ

วิถีการดำเนินชีวิต
ของประชากรในภาคเหนือ

การแต่งกาย ชาวเหนือบางส่วน
ยังคงทอผ้าฝ้าย
ผ้าไหมใช้เองและผลิตเป็น
สินค้าออกจำหน่าย

ประชากรที่อยู่ในพื้นที่ราบ
เรียกว่า คนเมือง มีวิถีชีวิต
และวัฒนธรรมแบบชาวล้านนา

สรุปบทเรียน

ภาคเหนือของประเทศไทย มีลักษณะทางภูมิประเทศ
ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและทิวเขาสูง ที่วางตัวเป็นแนวยาว
ต่อเนื่องกันไปแนวเหนือ-ใต้ สลับกับแอ่งที่ราบ มีอากาศหนาวเย็น
เกือบตลอดทั้งปี เป็นแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์
ประชากรมีวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ มีผลผลิตทางการเกษตรต่าง ๆ
และมีสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มากมาย

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง เรียนรู้ธรรมชาติภาคกลาง

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๒

เรื่อง เรียนรู้ธรรมชาติภาคกลาง

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

